

BUURTNET

Blad

BOUWEN OP BEWONERSKRACHT

'T verleden is de voorbode voor de toekomst

In 2014 wil de gemeente Maastricht het Convenant met de buurtplatforms beëindigen. Na een breed gedragen reactie van de buurtplatforms, besluit het College om het Convenant in het overgangsjaar 2015 te handhaven en in datzelfde jaar met een nieuw voorstel te komen.

Op 9 februari 2015 gaat de gemeente met de buurtplatforms in gesprek over rol en positie van de buurtplatforms en over nieuwe afspraken tussen B&W, gemeenteraad en buurtplatforms. Ze spreken af dat een werkgroep van afgevaardigden uit de buurtplatforms een voorstel gaat maken.

Deze krant is een voorzet voor verdere dialoog tussen de buurtplatforms, die - wat ons betreft- buurtnetwerken gaan heten. We lichten dat later toe.

Vier vragen

In deze krant vindt u het antwoord op vier vragen:

1. **Waarom moet het Convenant worden vervangen door nieuwe afspraken met de gemeente?**
2. **Welke visie hebben we nu op het werk van buurtplatforms; waar zou het om moeten gaan?**
3. **Welke rollen hebben de gemeente en de buurtplatforms dan?**
4. **Hoe zou de gemeente het werk van de buurtplatforms kunnen faciliteren?**

En nu?

Nieuwe afspraken komen er alleen als we er allemaal bij zijn op: **MAANDAG 28 SEPTEMBER om 19.00 uur** in het buurtcentrum van Caberg aan de Spinetlaan 25 in Maastricht.

We gaan in dialoog en concluderen samen, zo eensgezind als kan, om daarna naar de gemeente te stappen en te vragen om hun visie op ons voorstel. We willen graag afspraken voor een behoorlijke termijn: dan krijg je iets voor elkaar!

DURF TE DROMEN DURF IN DIALOOG DURF TE DOEN

Op weg naar nieuwe afspraken in de stad

Sinds 2008, toen het Convenant in werking trad, is er sprake van een veranderde en veranderende maatschappelijke context:

- er is een groeiende betrokkenheid van bewoners, die meer zeggenschap willen over hun eigen leefomgeving;
- de gemeente staat voor nieuwe taken als gevolg van drie grote decentralisaties;
- de informatieuitwisseling tussen en met bewoners, organisaties en overheden is veel sneller en ook diverser geworden;
- er moet meer met minder geld.

Als gevolg daarvan en anticiperend op meer veranderingen bezint de gemeente zich op:

- haar ambities;
- het daarbij passende beleid;
- de daarbij passende organisatie;
- de relatie met bewoners.

De gevolgen voor de buurtplatforms zijn ingrijpend:

- het buurtplatform is niet meer de enige vanzelfsprekende gesprekspartner in en voor de buurt;
- mondige inwoners pakken zelf zaken op, starten een bewonersinitiatief, weten steeds vaker zowel de weg als medestanders te vinden;
- overheid en maatschappelijke partners zijn laagdrempelig en goed bereikbaar voor bewoners;
- het buurtplatform is niet de buurt, niet langer een bestuurlijk platform.

Deze veranderende context vraagt om een nieuwe positie en een nieuwe rolverdeling, zoals:



- ontwikkelen van een buurtvisie/agenda samen met bewoners om te werken aan verbetering van de leefbaarheid;
- stimuleren en ondersteunen van bewonersinitiatieven;
- continu zoeken naar de 'inactieven' en proberen die te enthousiasmeren;
- je netwerk gebruiken om mensen te

- 'spotten' met bepaalde kwalificaties voor een specifiek project;
- indien nodig en op verzoek coördineren van de communicatie tussen bewoners en gemeente, helpen 'het verhaal' uit te dragen.

Kortom: de veranderde maatschappelijke context vraagt om nieuwe afspraken.





Wittevrouwenveld kantelt

Natuurlijk moest er in 2014 veel overlegd worden. Dat ging over het algemeen snel en to the point, waarbij wederzijds vertrouwen een belangrijke factor was en is. We werken allemaal samen voor een gezellige, schone en veilige buurt, waarin iedereen op haar of zijn eigen manier zich kan ontspannen, ontwikkelen, ontmoeten met wederzijds respect. De werkgroepen kregen meer actieve leden en de verantwoordelijkheden werden gedeeld. Voor de coördinatie bood Trajekt de helpende hand. Voor ons als vrijwilligers alleen is dat geheel aan acties niet te overzien.

De kanteling

Want het is waar: het Wittevrouwenveld is een actieve buurt en ook zonder het 'Buurtplatform' gebeurt er van alles. Dit wil in het geheel niet zeggen dat we overbodig zijn. De netwerken en structuren zijn niet voor iedereen inzichtelijk of toegankelijk. De wijk is zeer divers en veel bewoners hebben moeite de eindjes aan elkaar te knopen of overeind te blijven met een kwakkelende gezondheid. Daarom zullen toegankelijke (betaalbare) ontmoetingsmogelijkheden, nieuwe initiatieven en aanknopingspunten altijd weer noodzakelijk blijven. Als signalerend, aanjagend en communicatiebevorderend netwerk zijn we essentieel en nuttig voor de buurt. Dat is ons doel. We brengen samenhang, stemmen af, nodigen uit, verbinden en stimuleren.

De bekendheid van en het vertrouwen in het Buurtplatform WVV-Actief is zeker toegenomen. We passen onze naam aan de nieuwe werkwijze: Buurt netwerk Wittevrouwenveld. We noemen dat De Kanteling. Wie en wat is er precies gekanteld? We houden ons niet meer actief bezig met het gemeentelijk beleid, hoewel we dat ook van belang vinden. We ontdekten dat het ons heel veel tijd en energie kostte en uiteindelijk meestal weinig opleverde. De gemeentelijke procedures kennen zo hun eigen wetmatigheden. Er zijn langs diverse lijnen, zoals via Trajekt en ook rechtstreeks met de Stadsdeelmanager goede contacten met de Gemeente. Via het Veilige Buurten Team is er trouwens ook een effectieve en professionele samenwerking met de Gemeente, woningbouwcorporaties en politie. Op dit moment overwegen we ons ook terug te trekken uit het A2-Buurtenplatform. Er zijn daarbij wel interessante overlegstructuren maar er is te weinig effectiviteit, te veel vorm, te weinig inhoud. Liever gewoon de beschikbare energie steken in samenwerken in en om de buurt. En deelnemen aan incidenteel overleg zoals op dit moment de herinrichting van de dwarsverbindingen van de Groene Loper via een Klankbordgroep.



Buurtcafé en Eten met Manus

We organiseerden zeven keer een Sociaal Café dat al snel de roepnaam Buurtcafé kreeg. Deze ontmoetingsplek van veel actievelingen en belangstellenden uit de buurt en professionals, heeft als doel elkaar en elkaars werk beter te leren kennen waardoor een broedplaats van ideeën en initiatieven is ontstaan. Ook biedt dit de mogelijkheid om speciale themabijeenkomsten te organiseren. Verhalend elkaar inspireren, dat is eigenlijk de aanpak in het Buurtcafé en dat gebeurt nu ook tijdens Eten met Manus. Iedereen die gezelschap kan gebruiken en niet altijd alleen aan tafel wil zitten is uitgenodigd om deel te nemen. Het is niet alleen bedoeld voor bewoners uit het Wittevrouwenveld, maar ook mensen uit Wyckerpoort, Amby en Limmel, kunnen aanschuiven om een heerlijke driegangige maaltijd mee te eten. Deze maaltijd wordt verzorgd door een professionele kok ondersteund door een team van vrijwilligers. Andere vrijwilligers zorgen voor het dekken van de tafels en het opdienen van de gerechten.

Het was een aparte gewaarwording om de traditionele vergadervorm (notulen, opening, verslag etc.) los te laten. Al wordt die vorm nog regelmatig gehanteerd, bijvoorbeeld bij bijeenkomsten over de A2-ondertunneling. Bij het Veilige Buurten Team (VBT) scharen zich ook meer buurtbewoners en vaak volgt daarop ook een concrete actie in de buurt, bv. door het zichtbaar maken van onveilige, inbraakgevoelige plekken door de wijkagent en zoals onlangs gebeurde door een 'ex-beroeepsinbreker'. Eigenlijk heeft het VBT een belangrijke oorspronkelijke taak van het platform overgenomen en geprofessionaliseerd: het bevorderen van veiligheid en leefbaarheid in de buurt.

Stappen in het proces

Samen de hele olifant verkennen

Lessen uit het verleden:

- Waar zijn we trots op en willen we behouden?
- Wat werkt niet goed en willen we loslaten?

Trends in het heden:

- Wat gebeurt er nu dat van belang is voor de toekomst?

Dromen voor de toekomst:

- Hoe ziet de buurt er in 2020 idealiter uit?

Struinen langs de Maas

Belanghebbenden maken samen nieuw inrichtingsplan

In het kader van de inrichting van een groot gebied langs de Maas had de gemeente een opdracht om hier een inrichtingsplan voor te schrijven. Gezien beperkte bezetting op die afdeling en een contractueel vastgelegde datum voor oplevering, besloten de buurtraden het initiatief te nemen en dit in nauw overleg met de ambtenaren zelf te maken. Het belang van de inwoners is immers dat het terrein vooral ook naar hun wensen wordt ingericht.

In overleg met de gemeente en de toekomstige beheerder worden kaders vastgesteld en kan een inmiddels samengestelde werkgroep aan de gang. Met alle circa tien betrokkenen in het gebied is contact en er wordt geïnventariseerd hoe zij over de herinrichting denken. Met name de inbreng van de uiteindelijke beheerder is hierbij van groot belang.

Na veel overleg, vergaderen, schrijven van concepten is het uiteindelijk resultaat dat er een geaccepteerde visie ligt, die door alle betrokkenen als basis wordt gebruikt voor de verdere inrichting.

Werkgroep wandelwegen

Een vervolgstap hiervan is een werkgroep wandelwegen, die het gebied niet alleen voor struiners, maar ook voor de eigen bewoners toegankelijk wil maken. Deze heeft een kaart getekend waarin de uitgangspunten van de beheerder zijn verwerkt.

De volgende stap zal zijn om ook voor het nog niet opgeleverde deel van het gebied eenzelfde plan te maken.

Een leefbare buurt, wat is dat?

Bewoners zijn blij met hun leefomgeving als:

- zij zich er veilig voelen en eerst elkaar opzoeken om kwesties aan te pakken;
- er aandacht is voor burens die eenzaam zijn of hulp nodig hebben;
- voorzieningen bereikbaar zijn en ondernemers betrokken en zich actief inzetten;
- de school vlakbij is, goed bereikbaar en een wezenlijk deel van de buurt;
- zij er met plezier wonen en er voldoende aanbod is van goed onderhouden koop- en huurhuizen.

De buurt heeft kenmerken van een leefbare, sterke en vitale gemeenschap als:

- etniciteit, leeftijd, inkomen, gezondheid en religie niet bepalend zijn in de omgang met elkaar;
- nieuwe mensen zich welkom voelen;
- mensen verbonden zijn door gemeenschappelijke interesses, waardoor sterke duurzame banden ontstaan;
- er buurtondernemingen met een sociaal, praktisch en of economisch oogmerk actief zijn. Denk hierbij aan een gemeenschappelijke moestuin, gezamenlijk inkopen van energie, samen exploiteren van zonnepanelen, autodelen, kinderopvang met ouders uit de buurt, gedeelde maaltijden, een zorgcoöperatie, goedlopend overleg met woningcorporaties, een impuls voor de school, etcetera.

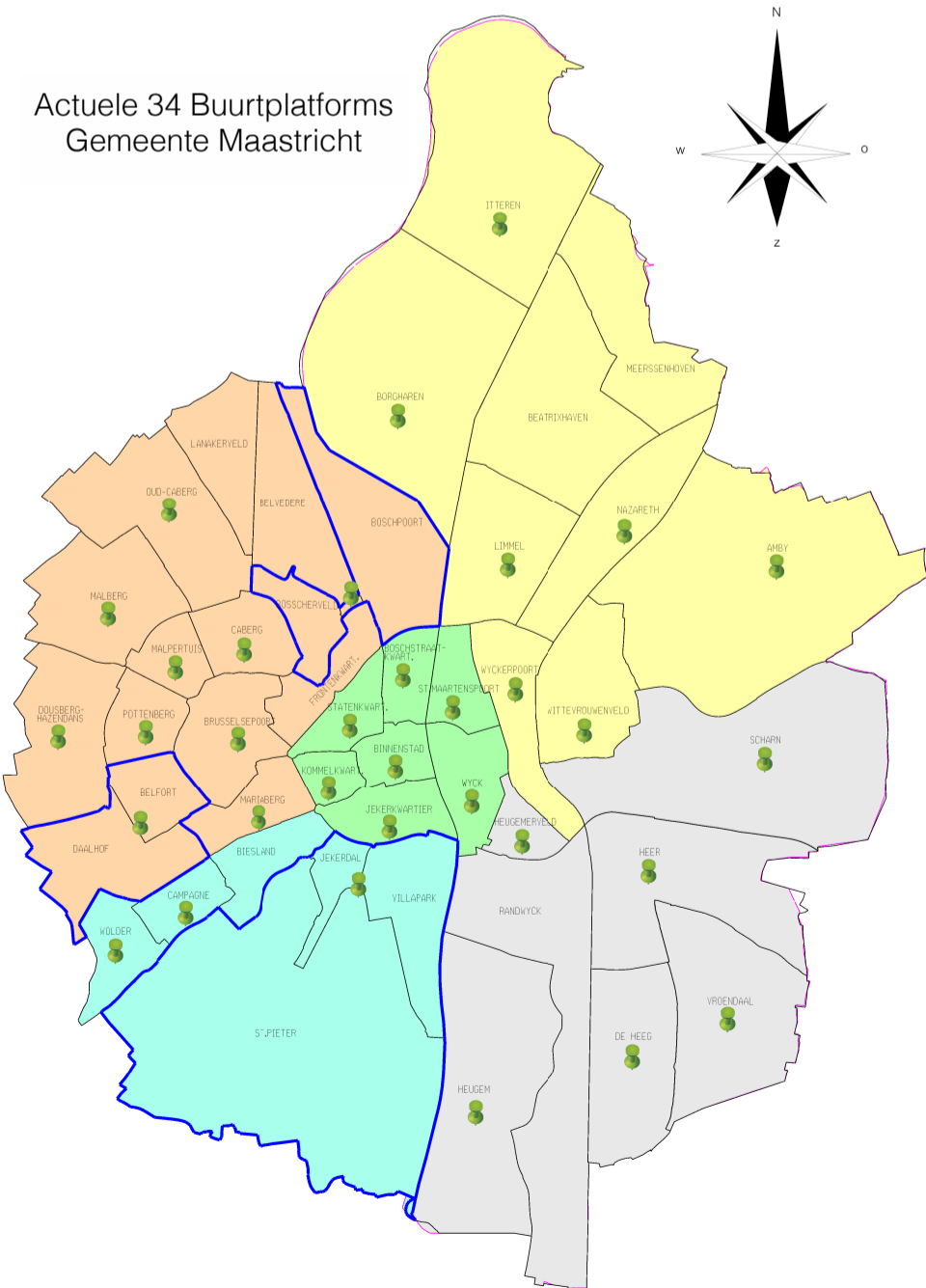
Bewonerskracht

In een leefbare, vitale buurt geven bewoners zelf zoveel mogelijk vorm aan hoe ze elkaar kunnen ondersteunen en versterken. De talenten, het verzamelde potentieel, de uitdrukkelijke betrokkenheid en de ambitie verantwoordelijk te zijn voor de eigen leefomgeving: bewonerskracht.

Wij realiseren ons terdege de grote diversiteit in buurten; in sommige wijken is de druk op leefbaarheid groot, in andere is de betrokkenheid van bewoners beperkt. De rol van gemeente en van buurtnetwerken zal in die buurten een andere zijn dan elders. Soms is een buurtnetwerk ook en vooral een aanspreekpunt voor zwakkeren. Een blauwdruk bestaat niet.



"Veel professionele organisaties lijken vooral te denken vanuit hun eigen visie, uitgangspunten en mogelijkheden. Ze bewegen onvoldoende mee met 'het ritme van de buurt'."



De buurt aan zet: extra ogen nodig!

In Wyckerpoort is sinds een tijdje het inbraakpreventieteam (IPT) actief. Een soortgelijk initiatief in Scharn -Scharn Preventief- beleeft zijn kick-off in september aanstaande. De teams fungeren als een extra paar ogen en oren in de buurt. "Als we iets verdachts signaleren, waarschuwen we de politie."

Jos Vandebek, buurtbewoner, is een van de oprichters van het IPT Wyckerpoort, dat net als in Scharn na overleg met de wijkagent is opgezet. Het team heeft net de laatste patrouilleronde van dit voorjaar achter de rug. "In oktober maken we weer twee rondes", vertelt Jos. "Een keer door Wyckerpoort noord/midden en een keer door het gedeelte midden/zuid." Het team bestaat uit vier buurtbewoners, aangevuld met zes vrijwilligers (vrijwilligers) van de politie. Via flyers en posters hebben ze buurtgenoten op de hoogte gebracht van hun bestaan. En net als in Scharn is in Wyckerpoort bewustwording een belangrijk doel. Jos: "Als we bijvoorbeeld een gft-bak onder een afdak zien staan, spreken we de bewoners daar op aan. Want met zo'n opstapje maak je het inbrekers wel erg makkelijk."

Buurtapp

Met name in het oude deel van Scharn is de inbraakgevoeligheid groot, zo laten de cijfers van de politie zien. Vandaar dat Scharn Preventief vanaf het najaar in dat gedeelte van de wijk met vrijwilligers wil gaan lopen. Intussen is er wel al een buurtapp, waar ongeveer twintig mensen zich bij hebben aangesloten. Als iemand iets ongewoons of verdachts ziet, kunnen ze elkaar dat via de app laten weten. Ook is er een mailadres aangemaakt: scharn.preventief@gmail.com. Hier kunnen geïnteresseerden zich melden. De gemeente ondersteunt met de levering van bordjes 'buurtpreventie' in de wijk en het drukken van een flyer.

Scharn Preventief wil vanaf september drie keer per week een ronde door de wijk gaan lopen. De verwachting is dat nog meer mensen zich aansluiten, zodat het team uiteindelijk twee keer per dag een ronde kan maken. Mooi voorbeeld van buurtbewoners, die zich verantwoordelijk voelen voor hun buurt; regelen het zelf en gaan zelf aan de slag. Heel actueel ook!





Als wij het niet doen, wie dan?

Het centrale thema: eigenaarschap

Om rollen, taken en bevoegdheden te kunnen duiden, is het noodzakelijk vast te stellen waar het eigenaarschap ligt van ontwikkelingen die zich voordoen. Het eigenaarschap van bepaalde ontwikkelingen die vragen om een standpunt, antwoord of oplossing is niet statisch maar onderhevig aan maatschappelijke ontwikkelingen.



Steeds meer onderwerpen en ontwikkelingen behoren tot de leefwereld van bewoners. Deze zijn in het verleden onder druk van de professionalisering naar de overheid c.q. andere professionele organisaties toegetrokken, maar horen daar feitelijk niet thuis. Bewoners stellen vast dat zij het initiatief moeten nemen en moeten vasthouden op de meest uiteenlopende terreinen. Wonen, leefbaarheid, welzijn, zorg, voorzieningen, inrichting van de omgeving, opvoeden en opgroeien van kinderen, verenigingen, ondernemen: allemaal onderwerpen waarvan het eigenaarschap grotendeels of geheel bij bewoners ligt.

Rollen, taken en bevoegdheden van gemeente, bewoners en buurtnetwerken wordt in het onderstaande schema toegelicht.

Eigenaarschap: leg eens uit?

Bewoners aan zet

Openbaar domein

Type 1

Geen relatie tussen bewoners en overheid.

Alle ontwikkelingen en activiteiten waar bewoners de leidende actoren zijn. Overheid en maatschappelijke organisaties hebben hierbij geen rol. Het buurtnetwerk kan vanzelfsprekend helpen op de al eerder geduide en later uitgebreide beschreven wijze.



Voorbeelden

- Carnavalsoptocht
- Sportvereniging

Type 2

Bewoners vragen ondersteuning van de overheid.

Ontwikkelingen en activiteiten waar bewoners de leidende actoren zijn, maar waar overheid en maatschappelijke organisaties bij participeren (overheidsparticipatie). De bewoners zijn aan zet; overheid en maatschappelijke organisaties hebben een ondersteunende rol. Hier kun je denken aan het opzetten van dagvoorzieningen, eetpunten, het ontwikkelen van een huis van de buurt, verduurzaming van de omgeving, enzovoort. Ook hier is het buurtnetwerk een voor de hand liggende actor, bewoners verbindend waar dat nodig is.



Voorbeelden

- Gemeenschapshuis dat door bewoners wordt geëxploiteerd. Voor de bouw wordt een bijdrage gevraagd aan de overheid.

Gemeente is eigenaar

Publiek domein

Type 3

Overheid is aan zet en betreft inwoners bij beleid en uitvoering.

Ontwikkelingen en activiteiten waar de gemeente de leidende actor is en waar bewoners participeren in het proces en of uitvoering (bewonersparticipatie). Het gaat hier b.v. om processen in het kader van ruimtelijke ordening, inspraakprocessen bij het tot stand komen van een nieuwe verordening, beleidsontwikkeling. Er wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van dialoogprocessen. Hier had het buurtplatform eerder een min of meer geïnstitutionaliseerde rol; dat is niet meer zo. Op verzoek en dus niet vanzelfsprekend kan een buurtnetwerk in deze dialoogprocessen participeren. Het buurtnetwerk is onafhankelijk en kijkt eerst en vooral naar de kracht van haar eigen buurt.



Voorbeelden

- Beleid en uitvoering
- Participatiewet
- WMO
- Ruimtelijke Ordening

Type 4

De overheid informeert bewoners over haar activiteiten.

Ontwikkelingen en activiteiten waar de gemeente de leidende actor is. Het gaat hierbij met name om de uitvoering van wettelijke taken als politie, handhaving en toezicht, verstrekken reisdocumenten en bevolkingsregistratie, etc.



Voorbeelden

- Inzet politie
- Handhaving

Van vinken naar vonken!

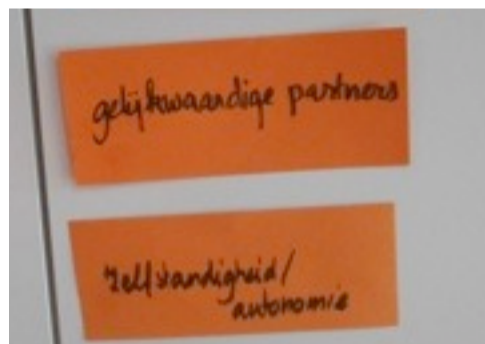
Een nieuwe rol voor de gemeente

De vraag van het eigenaarschap is –als eerder beschreven en toegelicht– voor gemeente en bewoners de centrale vraag.

- In het publieke domein is de overheid altijd leidend.
- In het openbare domein is soms de buurt/bewoners leidend met ondersteuning van de overheid, soms alleen de buurt.
- De dialoog als methode van zelfsturing door bewoners als fenomeen eisen nieuwe rollen.
- De gemeente beweegt van ‘vechten naar constructief meewerken’, van ‘maken naar mogelijk maken’, van ‘controleren naar faciliteren en enthousiasmeren’ (van vinken naar vonken) en van ‘denken in regelgeving naar denken in mogelijkheden’.

Bij zaken in het openbare domein (type 1 en 2) zit de gemeente op haar handen, doet niets als ze niet gevraagd wordt om iets te doen, toont vertrouwen en schept ruimte voor haar inwoners.

De gemeente voert regie op basis van haar wettelijke taken en opdrachten en de kaders die door de raad zijn vastgelegd. De vernieuwing die gevraagd wordt is dat de gemeente deze regierol een duidelijke invulling geeft.



Dat vergt stevige veranderingen van de organisatie, die schotten moet afbreken, en van ambtenaren, die veel beter benaderbaar en verbonden met bewoners moeten worden.

Dit alles vergt ook van bestuur en raad, de politiek, een stevige verandering. De gemeente wil deze transitie en heeft processen om dat te realiseren opgestart. Dat blijkt uit de uitwerking van de bestuursopdracht Burgerparticipatie waar de gemeente heeft gekozen voor een leerprogramma voor ambtenaren, college- en raadsleden met concrete leertrajecten en leervragen. Daarnaast heeft de gemeente pilots zelfsturing geïnitieerd in Heer-Eyldergaard-Molukse Buurt en in Biesland-Wolder- Campagne.



Veilige Buurten Teams

De opzet van de Veilige Buurten Aanpak is om samen met betrokken bewoners de leefbaarheid van de betreffende wijken te verbeteren. Anders dan de naam ‘Veilige Buurten’ wellicht doet vermoeden, gaat het daarbij niet alleen maar om veiligheidskwesties. Waar het vooral om gaat, is dat mensen zich prettig voelen in hun eigen omgeving, de wijk waarin zij leven en wonen.

Luisteren

In tegenstelling tot de traditionele benadering, waarbij overheden en corporaties meestal keuzes maken vóór de buurtbewoners, worden de keuzes nu samen met de buurtbewoners gemaakt. Buurtbewoners hebben een actieve rol. Om zoveel mogelijk buurtbewoners te bereiken, maken de Veilige Buurten Teams gebruik van tal van mogelijkheden zoals straathoekbijeenkomsten, deur tot deur bezoeken of het uitdelen van vragenlijsten bij de plaatselijke supermarkt.

Mariaberg

Sinds ruim twee jaar is er een Veilige Buurten Team (VBT) actief in Mariaberg. In zo'n VBT werken medewerkers van de gemeente, Trajekt, politie en woningcorporaties samen met bewoners aan het verbeteren van de leefbaarheid in de buurt. Het team luistert naar wat bewoners belangrijk vinden en gaat hiermee samen met hen aan de slag. Samen optrekken staat centraal in een VBT. Overigens ook in de buurten Limmel/ Nazareth, Wyckerpoort en Wittevrouwenveld.

Voorbeelden

- In de Proosdijweg-Gildeweg zijn bewoners samen met het VBT aan de slag gegaan rondom de boomspiegels.
- In het Trichterveld zijn een aantal bewoners, samen met het VBT, in gesprek geweest met de gemeente over (onveilig) verkeersgedrag.
- Daarnaast hebben een aantal bewoners Maasvallei gevraagd een braakliggend stuk straat te mogen gebruiken voor een soort buurttuin, helaas nog niet mogelijk om te realiseren.
- In de Hyacintenstraat hebben bewoners in werkgroepen gesproken over het groen, speelruimte voor de kinderen en veilig verkeer.

Contact

Het VBT vindt het belangrijk om in gesprek te zijn met bewoners. Ze lopen regelmatig door de buurt en zijn vaker te vinden bij de buurtbrök en het buurtcentrum. Als bewoners hen willen spreken, dan kan dat. Je kunt ze e-mailen, bellen, op straat aanspreken of langskomen bij een van de buurtterrassen of straathoekgesprekken die ze organiseren.

Wat doet een Buurtnetwerk?

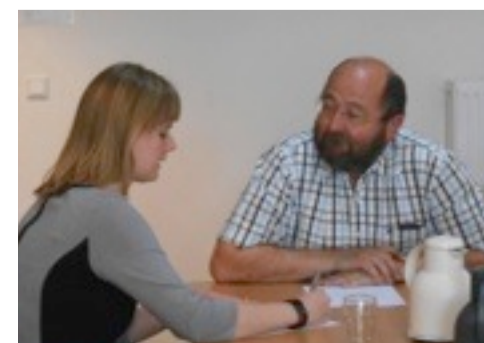
Het op peil houden en vergroten van de leefbaarheid en vitaliteit van een buurt gaat over het realiseren van een aanvaardbaar niveau op de volgende vijf terreinen (in willekeurige volgorde!)

1. **De verzorgingssituatie:** het voorzieningenniveau inclusief openbaar vervoer;
2. **De woonsituatie:** de kwaliteit van de woning en de fysieke leefomgeving;
3. **De onderwijs- en werksituatie:** de aanwezigheid en toegankelijkheid van scholen en bedrijven;
4. **Het sociale klimaat:** de kunst van het samenleven, de sociale veiligheid, de kwaliteit van de woonomgeving;
5. **De bestuurlijke omgeving:** de toegankelijkheid, attitude en werkwijze van politiek bestuur en het gemeentelijke apparaat en andere maatschappelijke organisaties.

Idealiter beoordeelt en analyseert een buurtnetwerk continu al deze situaties, sluit aan bij actieve inwoners, probeert inactieven te mobiliseren en stimuleert activiteiten om de leefbaarheid te vergroten. Ze stimuleert dat er een buurtanalyse en een buurtplan komt, een “stip op de horizon”, breed gedragen door vele buurtbewoners en basis voor verdere actie.

Soms echter- gegeven de eerder gemelde diversiteit- zal een buurtnetwerk geheel focussen op de problemen van nu, die alle aandacht vragen. Die werkelijkheid is er ook en wordt niet ontkend.

“De verandering van buurtplatform naar buurtnetwerk verandert de agenda van de buurt. Het accent verschuift naar datgene wat inwoners met elkaar willen bereiken. We vragen de gemeente dan om ruimte en vertrouwen om die wensen te realiseren.”



De gemeente regisseert

Regie voeren vanuit de gemeente betekent in praktijk het samenbrengen van netwerkpartners om synergie tussen belanghebbenden te bewerkstelligen. Samen ontwikkel je een gedeelde visie en houdt daaraan vast.

Hoe wordt een probleem, ontwikkeling of maatschappelijke kans gedefinieerd? Welke doelen heeft iedereen daarbij voor ogen? In hoeverre worden ze helder, begrijpelijk geformuleerd en samen gedeeld? Via welke wegen worden die doelen nagestreefd? Wat is ieders taak in het nastreven van die doelen? Waar liggen de grenzen?

In het stellen van deze vragen, in het samen vinden, vasthouden, evalueren en ontwikkelen van antwoorden op deze vragen ligt de regierol van de gemeente. Het is de kunst die zo in te vullen dat de partners er inspiratie en energie uit putten zodat ze hun eigen steentje bij dragen aan het geheel.

Een bijzonder punt is de regierol als er iets mis dreigt te gaan of gaat: "Als er iets mis gaat, wordt vaak ingegrepen. Terwijl wij vinden: grijp niet in, laat de dingen gebeuren, dan kunnen er misschien wel dingen mis gaan, maar vaak is dat het beste en snelste leerproces". (Peel en Maas)

Een politieke valkuil is het loslaten, een vaak gehoorde mantra. Vaak gepresenteerd als een noodzaak ook bij de actuele, grote bestuurlijke opgaven. Wij pleiten voor loslaten met aandacht; voor het bewaken van de grote lijn, voor de dialoog, ruimte om naar elkaar te luisteren en zich te verplaatsen in de ander. Daardoor ontstaat openheid en langzaam vertrouwen, waardoor mensen zich druk gaan maken om het gezamenlijke, de publieke zaak.

Dan bouw je aan en vertrouw je op bewonerskracht.



"Als er iets mis gaat, wordt er vaak meteen ingegrepen. Terwijl wij vinden: grijp niet in, laat de dingen gebeuren, dan kunnen er misschien wel dingen mis gaan, maar vaak is dat het beste en snelste leerproces."



Het buurtnetwerk verbindt

Het buurtnetwerk is aanjager, netwerker, praatpaal, uitdager, en coach, verbinden van bewoners: bouwend aan bewonerskracht. Soms ook is het buurtnetwerk steun en toeverlaat voor en spreekbuis van de zwakkeren in haar buurt.

- Het buurtnetwerk kent de buurt, de actieve doeners en de gedegen plannenmakers, de kartrekkers en de netwerkers, de initiatieven, de projecten, de verenigingen en organisaties; zij inventariseert continu de kwaliteiten en talenten die bewoners kunnen inzetten voor hun buurt. Het kan gaan om kennis, (beroeps)vaardigheden, netwerken, hobby's, interesses, ervaring, etc.
- Het buurtnetwerk zoekt permanent naar bewoners die nu nog niet actief zijn, maar dat wel willen worden. Hoe vinden we die en hoe betrekken/activeren we die is een centrale vraag.
- Het buurtnetwerk is alert op mensen, die in de verdrukking dreigen te raken, de zwakkeren, de onmondige, niet assertieve inwoners.
- Het buurtnetwerk hoeft -idealiter- niet teveel stil te staan bij problemen van vandaag. De vraag die zij regelmatig stelt, luidt: "Hoe willen wij dat onze buurt er over een aantal jaren uitziet?". Die 'stip op de horizon' leidt tot een visie en tot plannen die perspectief bieden voor het handelen van vandaag en morgen.
- Het buurtnetwerk is bescheiden en actief; zelfbewuste bewoners loop je nooit in de weg. Een buurtnetwerk dat aan bewonerskracht bouwt en trots en betrokkenheid in de buurt bevordert staat nooit op de eerste rij.

Het buurtplatform wordt zo buurtnetwerk: verbinder van bewoners in de buurt.

Anders is prima, maar hoe?

Kerntaak van het buurtnetwerk is ons inziens een visie te ontwikkelen over de toekomst van de eigen buurt en te kijken of je een rol kunt vervullen om deze visie te realiseren, met name door de buurtbewoners zelf. Bijvoorbeeld door het instellen van werkgroepen waar bewoners in zitten die met het desbetreffende onderwerp veel affiniteit hebben of zelfs veel kennis.

Het buurtnetwerk let er dan ook op dat de diverse werkgroepen elkaar niet beconcurreren vanuit tegengestelde belangen; ouders willen een speelplaats voor hun kinderen, de ouderen willen een jeu de boules baan op diezelfde plek. Buurtbewoners zouden zelf met elkaar in gesprek

moeten gaan over wat nu het meest verstandig is om te doen. Je kan als buurtnetwerk meehelpen de argumenten af te wegen en zo bereiken dat er veel meer draagvlak ontstaat voor hetgeen met die plek gaat gebeuren. Hopelijk is dan ook de kans groter dat de buurtbewoners de plek 'adopter' en gaan beheren & onderhouden. En een andere uitkomst zou ook nog kunnen zijn dat je misschien allebei de dingen wel kunt realiseren, maar misschien niet zo als je als aparte werkgroep had bedacht. Als je als buurtnetwerk alleen concrete acties initieert, kan dit er toe leiden dat mensen zich incidenteel wel willen inzetten, maar zich niet structureel verantwoordelijk / verbonden voelen.

We moeten leren luisteren, een antenne krijgen voor de juiste mensen en het juiste moment; we moeten antwoorden op de cruciale vraag hoe mensen te betrekken en met elkaar te verbinden; een gedegen plan van en met bewoners meer gaan waarderen dan een leuke middag in de buurt; vaardiger worden in een projectmatige aanpak, geduld leren hebben en -vaak- onze zegeningen tellen.

Hoe kan de Gemeente ons helpen?

De gemeente helpt langs drie professionele lijnen:

1. Zij stimuleert verandering en verbetering van de bewoners- & buurtgerichte houding en de daarbij behorende vaardigheden van haar ambtenaren, past de organisatie waar nodig aan en organiseert de communicatie met haar bewoners en met de buurtnetwerken;
2. Om de buurtnetwerken, bewoners en buurten te helpen veranderen naar zelfsturing en verantwoordelijkheid nemen voor de leefbaarheid in de eigen buurt zorgt de gemeente dat er vanuit de methodiek opbouwwerk in redelijke mate capaciteit beschikbaar is;
3. In zeer specifieke gevallen richt zij teams in van professionals uit eigen gelederen en/of die van relevante andere partners.

Concreet betekent dit:

EXPERTISE

Het opbouwwerk kan een katalyserende rol hebben bij de processen waarin bewoners werken aan leefbaarheid. Dat vraagt om opbouwwerk dat hen in hun waarde laat, niet de regie van hen overneemt, hen zelf de prioriteiten laat bepalen, niet namens hen het woord voert, hen niet afhankelijk maakt, maar hen ondersteunt, adviseert, soms een kritische spiegel voorhoudt, hen wijst op hun sterke kanten, en de buurt voorziet van kennis die ze nodig heeft om de buurt sterker te maken. De opbouwwerker houdt zich niet bezig met individuele of collectieve hulp- en zorgverlening.

In de overgangsfase, die van buurtplatforms buurtnetwerken moet maken en die zeker haar tijd neemt, is de expertise van opbouwwerk (naast geduld en vertrouwen van de gemeente en anderen) ook zeer gewenst en passend.

Voor de oplossing van een aantal vraagstukken op het gebied van welzijn, zorg, wonen, veiligheid, opvoeden en opgroeien enz. kan er soms structureel of tijdelijk in een buurt behoefte zijn aan een slagvaardig, klein team van professionals die de buurt kunnen helpen om deze vraagstukken aan te pakken en op te lossen. Deze teams zijn maatwerkoplossingen voor een buurt of meerdere buurten met een specifiek probleem; ze zijn uitzondering en geen regel! Deze teams van professionals respecteren de buurtnetwerken als gelijkwaardige gespreks- en samenwerkingspartners.

„Wanneer iemand met een probleem naar je toe komt, vraag je dan eens af wie de eigenaar is ...”



FINANCIËEL

Zowel gemeente als buurtnetwerken zijn facilitators. De nieuwe afspraken, die zij maken moeten die rol mogelijk maken. Dit vraagt om een ruimhartig kader.

Buurtnetwerken verschillen: zij willen, kunnen en doen niet allemaal hetzelfde. In de uitwerking van de nieuwe afspraken moet er ruimte zijn voor die verschillen. Buurten verschillen sterk op belangrijke dimensies; een tweede argument voor een ruimhartig kader.

Het proces om zelfsturing door bewoners een reële kans te geven beslaat een aantal jaren; de nieuwe afspraken moeten zo'n vijf jaar kunnen gelden.

Binnen het af te spreken kader zou de gemeente een redelijk budget binnen de basissubsidies vrijwilligersactiviteiten (overeenkomstig huidig niveau 2015 van Euro 2.800 per jaar) moeten garanderen en –tevens- een passend bedrag voor communicatiekosten met maatwerk als uitgangspunt.

Gemeentelijk budget voor specifieke plannen, initiatieven van buurten, buurtnetwerken die een meetbare bijdrage leveren aan leefbaarheid in de buurt is nu ondergebracht in het activiteitenbudget in de geldende overgangsregeling. In 2016 –zo stellen wij voor- zouden veel van deze activiteiten kunnen worden ondergebracht bij de Wmo -voorzieningen. Wij stellen voor dat in de nieuwe verordening een budget voor bewonersinitiatieven wordt opgenomen; in de huidige situatie is dat al zo (initiatieven van bewoners niet georganiseerd in stichtingen of verenigingen). Dat is nu een losse regeling die we graag willen handhaven, maar die dus per 2016 in de nieuwe verordening zal moeten landen.

De rol van de buurtnetwerken is vooral het stimuleren van bewoners om zelf activiteiten te ontwikkelen en dus ook zelf subsidies aan te vragen.

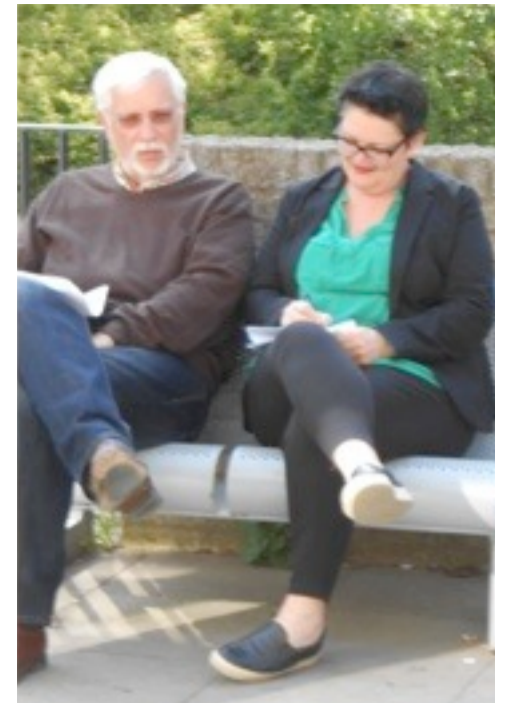
Wij realiseren ons zeer dat er voor en in 2016 nog beleid moet worden ontwikkeld en vastgesteld en –ook- moet worden geïmplementeerd; het lijkt ons verstandig in 2016 de huidige overgangssituatie en –afspraken te continueren.

INFORMATIE

Om te kunnen beoordelen in welke mate buurten zich ontwikkelen tot een vitale, leefbare gemeenschap, is het van belang te weten of het beoogde proces op koers ligt. Daarbij wordt bekeken of de samenwerking tussen de betrokken partijen voldoende inspirerend en energiek is, of er een lerend vermogen wordt ontwikkeld door de jaren heen, hoe de buurtbewoners zelf de ontwikkelingen waarderen en of zij zich echt betrokken voelen bij de ontwikkelingen in hun buurt.

Er zijn bij de gemeente veel data over leefbaarheid of aspecten daarvan; het zou zeer helpen als de beschikbaarheid van die gegevens wordt verbeterd en op specifieke buurten kan worden toegesneden. Mogelijk moeten daarvoor systemen worden aangepast: we moeten hier van data naar analyse, bij voorkeur per buurt of in een cluster van vergelijkbare buurten.

Als dat lukt dan is het essentiële informatie voor het buurtnetwerk om haar buurtvisie verder te ontwikkelen en bij te sturen.



„We hebben het meest aan een professional die het vraagstuk niet van ons overneemt, maar die ons stimuleert in het vinden van oplossingen en ons helpt onze horizon te verbreden. We houden graag zelf de regie.”



Last but not least

TRANSPARANTIE

Elk jaar rapporteren buurtnetwerken over het aantal initiatieven waar zij bij waren betrokken, de relevantie van het initiatief, de kwaliteit van het proces, de inbreng van buurtbewoners en van het buurtnetwerk en de opbrengst. Buurtnetwerken, die onvoldoende bijdragen, verliezen hun subsidie voor organisatie en communicatie; die kwalitatieve toetsing vindt jaarlijks plaats. Criteria voor die toetsing moeten door de gemeente worden uitgewerkt.

Dit kader wil ruimhartig zijn en rekening houden met de diversiteit van de buurten in de stad en de verschillen in buurtnetwerken, wil realistisch zijn maar -ook- helder zijn over de gewenste richting en de verwoorde ambitie. Niet elk buurtnetwerk kan daar onmiddellijk aan werken, zij krijgen de tijd als ze laten zien dat ze op weg willen en op weg gaan.

VERANTWOORDING

Het spreekt vanzelf dat er ook jaarlijks conform de daarvoor geldende standaard wordt gerapporteerd over de besteding van gelden (organisatie en communicatiekosten, bijzondere budgetten en fondsen). Het buurtnetwerk erkent de rol die de gemeente heeft om die standaard te zetten, de besteding te toetsen en accepteert de consequenties van die toetsing.

LEGITIMITEIT

De mate waarin het buurtnetwerk in haar buurt wortelt moet ook tot uitdrukking komen in haar rechtsvorm. We willen graag in overleg met de gemeente bezien of de stichting (meest preferente rechtsvorm tot op heden) de meest passende rechtsvorm is.



U bent ...	U krijgt ...	U geeft ...
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Optimist ✓ Volhouder ✓ Luisteraar ✓ Teamspeler ✓ Plannenmaker ✓ Realist ✓ Visionair ✓ Vaak vrolijk 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Dank & stank ✓ Mee- & tegenwerking ✓ Gezelligheid ✓ Voldoening & trots ✓ Stress ✓ Deadlines & milestones ✓ Ups & Downs 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Uw passie aan de buurt ✓ Behoorlijk wat tijd ✓ Waar u heel goed in bent ✓ Vrijwillig ✓ Uit het hart



Met dank aan ...

Op 10 april jl. heeft de werkgroep in gezelschap van politici, ambtenaren en vrijwilligers een oriënterend bezoek gebracht aan Peel en Maas en Venlo en dankt allen voor hun open, informerende en inspirerende presentaties en gesprekken, in het bijzonder Piet Geurts, voorzitter stichting dorps huis Koningslust, en Piet Hoeben, voorzitter stichting Exploitatie Huis van de Wijk De Glazenap en Geert Schmitz, strateeg bij de Gemeente Peel en Maas.

De leden van de werkgroep:

Rob Noordhoek, Willy Aarts, Peter van Minderhout, John Olders, Dré van den Broek, Peter Bulet, Chris Hoekstra, Marcel Tonnaer en Peter Menten.

En nu?

Nieuwe afspraken komen er alleen als we er allemaal bij zijn op maandag 28 september om 19.00 uur in het buurtcentrum van Caberg aan de Spinetlaan 25 in Maastricht.

We gaan in dialoog en concluderen samen, zo eensgezind als kan, om daarna naar de gemeente te stappen en te vragen om hun visie op ons voorstel. We willen graag afspraken voor een behoorlijke termijn: dan krijg je iets voor elkaar!

Wat ik nog wil vragen.....

Colofon

Tekst: Werkgroep Buurtkaders
Facilitatie, concept & vormgeving: perspectivity.org
Cartoons: © Eliane Gerrits / ComicHouse.nl



© Gemeente Maastricht